

laat hij ons staan, tentoongesteld 'onder de suggestie van deze noodlottige dwaling'!

En ten negende kwijgen we *in cauda venenum*: namelijk een formeele eisch of uitdaging om een soort *professio fidei* te doen volgens het commando van R.D. M.A.Th.⁸⁴

Intusschen maakt onze aanvaller in het geheel geen gewag – dit is een gemeene streek, helaas usance onder hedendaagsche schrijvers – van de ons pas gegeven Pauselijke lofprijzing en aanmoediging, waarin vervat was de hooge lof tevens der Nederlandsche Bisschoppen,⁸⁵ en geeft ons slechts twee 'goede' woordjes: 'scherpzinnige redactie' en 'verdienstelijk werk'. Bedenk nu daarbij dat deze beleediging ons wordt aangedaan door een pas opgericht blad, dat zich aandient als 'Rome, tijdschrift gewijd aan de verdediging der katholieke beginselen' en een brallend program uitschettert, met bijvoorbeeld deze tirade tegen de niet-integraal Katholieken (op blz. 4, 1e kolom onderaan): 'Hoe katholieker zij, die met dezen geest behept zijn, zich voordoen, hoe dieper zij neerbuigen voor Paus en Bisschoppen, des te minder vertrouwen verdienen zij'. Bedenk verder, dat, *ondanks het speciaal religieuze stempel dat deze schrijver zichzelf opdrukt*, het door de Kerkelijke boekenwet (41e art.) *voorgeschreven stempel ontbreekt!* Of zou zijn Ordinarius⁸⁶ er anders over denken? Maar is hier niet evident: 'scripta in quibus religionis et morum honestatis specialiter intersit'⁸⁷ toepasselijk? Bedenk eindelijk dat onze aanvaller gerugsteund wordt door den tegenwoordigen Vicaris-Generaal van Haarlem,⁸⁸ een man die als jong priester van een gevaarlijke krankzinnigheid door Mgr. Bottemanne⁸⁹ wel is waar genezen is, maar ook door diens vaderlijke voorliefde zoozeer verwend, dat hij al spoedig begon 'den baas te spelen'.

aujourd'hui, demain. Encyclopédie, dl. I (Parijs, 1948), 443-446.

84. Rome: 'En daarom zouden wij het op prijs stellen ... dat de redactie onder hare rubriek 'Modernistica' nu eens een klaar en principieel betoog leverde ... om de innerlijke valsheid van dit veelbestreden denkbeeld aan te toonen. Zelfs op gevaar af dat sommige personen, bevriend met een deel der redactie, er door ontstemd zouden worden'.

85. De eerste aflevering van jaargang 1912, p. 35, bevat een brief van kardinaal-staatssecretaris R. Merry del Val aan Schaepman als redacteur van de *Nederlandsche Katholieke Stemmen* d.d. 16 januari 1912, waarin met grote lof over het blad worden gesproken, dat door 'integritate doctrinae' uitblinkt en bij bisschoppen en clerus hoog in aanzien staat.

86. A.J. Callier, bisschop van Haarlem.

87. 'Geschriften waarin de integriteit van geloof en zeden een bijzondere rol speelt'. Volgens de kerkelijke voorschriften, korte tijd later opgenomen in de *Codex Iuris Canonici*, waren dergelijke geschriften aan preventieve censuur onderworpen, zelfs indien uitgegeven door leken (canon 1385, lid 2).

88. M.J. Möllman, sinds oktober 1911 vicaris-generaal.

89. C.J.M. Bottemanne (1823-1903), bisschop van Haarlem 1883-1903.